ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.7.2019
COM(2019) 370 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες

{SWD(2019) 650 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 6 της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες[1] ορίζει ότι η Επιτροπή προβαίνει σε εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και σχετίζονται με διασυνοριακές δραστηριότητες, και ότι αναθεωρεί την εν λόγω έκθεση κάθε δύο χρόνια (ή συντομότερα εφόσον κρίνεται σκόπιμο). Η παρούσα έκθεση αποτελεί αναθεώρηση της πρώτης έκθεσης υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων εκ μέρους της Επιτροπής, η οποία δημοσιεύθηκε το 2017[2]. Αξιολογεί την εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής και εκτιμά τους εναπομένοντες κινδύνους, μεταξύ άλλων σε νέα προϊόντα και τομείς.

Η έκθεση παρέχει συστηματική ανάλυση[3] των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας τους οποίους ενέχουν συγκεκριμένα προϊόντα και υπηρεσίες. Εστιάζει στις αδυναμίες που εντοπίστηκαν σε επίπεδο ΕΕ, τόσο σε όρους νομικού πλαισίου όσο και σε όρους αποτελεσματικής εφαρμογής, και παρέχει συστάσεις για την αντιμετώπισή τους.

Η παρούσα υπερεθνική εκτίμηση κινδύνων λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες[4], η οποία έπρεπε να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών έως τον Ιούλιο του 2017. Κατά τον καθορισμό των νέων μέτρων μετριασμού συνεκτιμήθηκαν οι πρόσθετες τροποποιήσεις που επέφερε η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες[5], της οποίας η προθεσμία μεταφοράς στα εθνικά δίκαια λήγει τον Ιανουάριο του 2020.

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Στην παρούσα δεύτερη υπερεθνική εκτίμηση κινδύνων, η Επιτροπή εντόπισε **47 προϊόντα και υπηρεσίες** που είναι δυνητικά ευάλωτα έναντι κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, σε σύγκριση με 40 το 2017. Τα εν λόγω προϊόντα και υπηρεσίες ανήκουν σε **11 τομείς**, συμπεριλαμβανομένων των 10 τομέων ή προϊόντων που ορίζονται στην 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από

---

1 Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

2 Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες [COM(2017) 340 final].

3 Για λεπτομερέστερη περιγραφή της μεθοδολογίας, βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση, SWD(2019) 650.

4 Μολονότι η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει θεσπιστεί, δεν έχει παρέλθει ακόμη η προθεσμία μεταφοράς της στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών. Ομοίως, η υπερεθνική εκτίμηση κινδύνων του 2017 συντάχθηκε σε χρόνο κατά τον οποίο η 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είχε θεσπιστεί, αλλά δεν είχε ακόμη παρέλθει η προθεσμία μεταφοράς της στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών.

5 Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ (κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (PE/72/2017/REV/1· ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 43-74).

παράνομες δραστηριότητες[6] και 1 πρόσθετης κατηγορίας προϊόντων και υπηρεσιών η οποία είναι σημαντική για την εκτίμηση των κινδύνων[7].

2.1. Κύριοι κίνδυνοι στους τομείς που καλύπτονται από την υπερεθνική εκτίμηση κινδύνων

2.1.1. Μετρητά και ισοδύναμα μετρητών

Τα ευρήματα των υπηρεσιών επιβολής του νόμου δείχνουν ότι, μολονότι η προτίμηση των καταναλωτών προς τα μετρητά μειώνεται, τα μετρητά εξακολουθούν να αποτελούν το μέσο που κατεξοχήν προτιμούν οι εγκληματίες για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δεδομένου ότι μπορούν να χρησιμοποιούν μετρητά για την ταχεία μεταφορά κεφαλαίων από έναν τόπο σε άλλον, μεταξύ άλλων αεροπορικώς. Η χρήση μετρητών αποτελεί το κύριο έναυσμα για την υποβολή αναφοράς για ύποπτη συναλλαγή.

Οι εγκληματίες που συσσωρεύουν έσοδα σε μετρητά επιδιώκουν να τα μεταφέρουν σε τόπους στους οποίους αυτά θα μπορούν να ενσωματωθούν ευκολότερα στη νόμιμη οικονομία, δηλαδή σε τόπους που χαρακτηρίζονται από ιδιαιτέρως εκτεταμένη χρήση μετρητών, χαλαρή εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και αυστηρούς κανόνες περί τραπεζικού απορρήτου.

Από την υπερεθνική εκτίμηση κινδύνων του 2017 μέχρι σήμερα, το σχετικό νομικό πλαίσιο έχει ενισχυθεί. Η 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καλύπτει τους εμπόρους αγαθών που καταβάλλουν ή εισπράττουν πληρωμές σε μετρητά ποσού 10 000 EUR ή μεγαλύτερου. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν χαμηλότερα όρια, πρόσθετους γενικούς περιορισμούς στη χρήση μετρητών και αυστηρότερες διατάξεις.

Ο αναθεωρημένος κανονισμός για τον έλεγχο των ρευστών διαθεσίμων[8], ο οποίος θα τεθεί σε εφαρμογή από τις 3 Ιουνίου 2021, επεκτείνει την υποχρέωση κάθε ταξιδιώτη που εισέρχεται ή εξέρχεται από την ΕΕ και μεταφέρει ρευστά διαθέσιμα αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των 10 000 EUR να το δηλώσει στις τελωνειακές αρχές. Επιπλέον, διευρύνει την έννοια των ρευστών διαθεσίμων ώστε να καλύπτει όχι μόνο τα ταξεζογραμμάτια άλλα και άλλα μέσα ή άλλα εύκολα ρευστοποιήσιμα αγαθά, όπως οι επιταγές, οι ταξιδιωτικές επιταγές, οι προπληρωμένες κάρτες και ο χρυσός.

Τα περιουσιακά στοιχεία με παρόμοιες ιδιότητες με τα ρευστά διαθέσιμα (π.χ. χρυσός, διαμάντια) και τα μεγάλης αξίας αγαθά «πολυτελούς τρόπου ζωής», (π.χ. πολιτιστικά αγαθά, αυτοκίνητα, κοσμήματα, ρολόγια) επίσης ενέχουν υψηλούς κινδύνους, λόγω των ανεπαρκών σχετικών ελέγχων. Ειδικότερες ανησυχίες εκφράστηκαν σε σχέση με τη λεηλασία και το λαθρεμπόριο αρχαιοτήτων και άλλων έργων τέχνης. Συναφώς, ο πρόσφατα θεσπισθείς κανονισμός για την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών συμπληρώνει το υφιστάμενο ενωσιακό νομικό πλαίσιο που διέπει την εμπορία τους, το οποίο μέχρι τώρα περιλάμβανε μόνο διατάξεις που κάλυπταν την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών και

---

[6] Πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, πάροχοι υπηρεσιών εμβασμάτων, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, μεσίτες ακινήτων, πάροχοι υπηρεσιών καταπιστευτικής διαχείρισης και εταιρικών υπηρεσιών, ελεγκτές, εξωτερικοί λογιστές και φορολογικοί σύμβουλοι, συμβολαιογράφοι και άλλοι ελεύθεροι επαγγελματίες νομικοί, πάροχοι υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών.

[7] Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις έντασης μετρητών, τα εικονικά νομίσματα, την πληθοχρηματοδότηση και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Καλύπτει, επίσης, ορισμένα ανεπίσημα μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούν οι πάροχοι υπηρεσιών του συστήματος Hawala και άλλοι πάροχοι ανεπίσημων υπηρεσιών μεταφοράς αξιών· ομοίως, καλύπτει τέσσερα νέα προϊόντα/τομείς που δεν εξετάστηκαν στην έκθεση του 2017: τις ιδιωτικές αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές το επαγγελματικό ποδόσφαιρο· τους ελεύθερους λιμένες· και τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας ή άδειας διαμονής σε επενδυτές.

[8] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1672 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1889/2005 (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 6-21).

την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που είχαν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους της ΕΕ[9].

2.1.2. Χρηματοπιστωτικός τομέας

Η έκθεση για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ παρουσιάζει τους παράγοντες που συνέβαλαν στην εμφάνιση των πρόσφατων υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε τράπεζες της ΕΕ, καθώς και τα διδάγματα που αντλήθηκαν συναφώς, με σκοπό να συμβάλει στη διαμόρφωση περαιτέρω δράσεων πολιτικής. Αξιολογεί τις αδυναμίες που σχετίζονται με τα μέτρα που εφαρμόζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τονίζει τις προκλήσεις που συνδέονται με τις διάφορες προσεγγίσεις ως προς την εποπτεία της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε εθνικό επίπεδο (βλ. σημείο 2.2.3).

Περαιτέρω, ορισμένοι άλλοι υποτομείς ή προϊόντα του χρηματοπιστωτικού τομέα που συνδέονται με συναλλαγές σε μετρητά (π.χ. ανταλλακτήρια συναλλάγματος, μεταφορές χρηματικών ποσών και ορισμένα προϊόντα ηλεκτρονικού χρήματος) εξακολουθούν να ενέχουν σημαντικούς κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ιδίως σε περίπτωση καταχρηστικής συμπεριφοράς εκ μέρους τρίτων που συμμετέχουν στους διαύλους παροχής των σχετικών υπηρεσιών ή προϊόντων ως αντιπρόσωποι ή διανομείς[10].

Η χρήση νέων τεχνολογιών (χρηματοοικονομικής τεχνολογίας — FinTech)[11] που καθιστούν δυνατές τις ταχείες και ανώνυμες συναλλαγές στο πλαίσιο επιχειρηματικών σχέσεων που ολοένα και περισσότερο εξελίσσονται εξ αποστάσεως, χωρίς τη φυσική παρουσία των μερών, ενώ αποφέρει σημαντικά οφέλη, μπορεί να ενέχει υψηλότερο κίνδυνο, αν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και η παρακολούθηση των συναλλαγών δεν εκτελεστούν αποτελεσματικά σε ολόκληρο τον δίαυλο παροχής των σχετικών υπηρεσιών ή προϊόντων[12]. Παρότι οι διατάξεις της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σχετικά με τους παρόχους εικονικών νομισμάτων και τους παρόχους υπηρεσιών θεματοφυλακής πορτοφολιών αποτελούν ένα πρώτο κανονιστικό βήμα, η αυξανόμενη χρήση των εν λόγω μέσων ενέχει υψηλότερους κινδύνους και ενδέχεται να χρειαστούν περαιτέρω κανονιστικά μέτρα.

2.1.3. Μη χρηματοπιστωτικός τομέας και προϊόντα — Καθορισμένες μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα

Οι παραγωγοί και οι διανομείς προϊόντων, οι επαγγελματίες νομικοί και άλλοι μη χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί προσελκύουν ολοένα και περισσότερο την προσοχή

---

[9] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/880 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών (PE/82/2018/REV/1· ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 1-14).

[10] Τον Απρίλιο του 2019 η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών δημοσίευσε γνώμη σχετικά με τη φύση των κοινοποιήσεων διαβατηρίου των ιδρυμάτων πληρωμών και των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος που χρησιμοποιούν αντιπροσώπους ή διανομείς εγκατεστημένους σε άλλο κράτος μέλος: https://eba.europa.eu/-/eba-publishes-opinion-on-the-nature-of-passport-notifications-for-agents-and-distributors-of-e-money

[11] Ο όρος «χρηματοοικονομική τεχνολογία» ή «FinTech» αναφέρεται σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που βασίζονται στην τεχνολογία ή υποστηρίζονται απ' αυτήν. Ο όρος «τεχνολογία κανονιστικής συμμόρφωσης» ή «RegTech» αναφέρεται στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών για τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης προς τις κανονιστικές απαιτήσεις.

[12] Οι εν λόγω κίνδυνοι είναι δυνατόν να μετριαστούν αποτελεσματικά, και η ακριβής εξ αποστάσεως ταυτοποίηση και εξακρίβωση των δεδομένων φυσικών και νομικών προσώπων θα μπορούσαν να επιτευχθούν με τη χρήση των μέσων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 910/2014 και του δέοντος επιπέδου διασφάλισης.

ενδιαφερομένων να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Μια μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το 20-30 % των συνολικών εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες νομιμοποιείται στον μη χρηματοπιστωτικό τομέα[13]. Επομένως, η έκθεση του εν λόγω τομέα σε κινδύνους θεωρείται συνολικά σημαντική έως πολύ σημαντική.

Η μη εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου του πελάτη φαίνεται να είναι η κύρια αδυναμία στον εν λόγω τομέα. Όταν συνάπτουν επιχειρηματική σχέση, ορισμένα μέρη δεν κατανοούν πάντοτε ορθά την έννοια του «πραγματικού δικαιούχου» ή δεν ελέγχουν την ταυτότητά του.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν αυτορρυθμιζόμενους φορείς για να εποπτεύουν τους φορολογικούς συμβούλους, τους ελεγκτές, τους εξωτερικούς λογιστές, τους συμβολαιογράφους και άλλους ελεύθερους επαγγελματίες νομικούς και τους μεσίτες ακινήτων[14]. Τα κράτη μέλη μπορούν να αναθέτουν στους εν λόγω φορείς την παραλαβή από τις υπόχρεες οντότητες των αναφορών ύποπτων συναλλαγών και την αποστολή τους στις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ωστόσο, ορισμένες υπόχρεες οντότητες και αυτορρυθμιζόμενοι φορείς παραλείπουν να αναφέρουν πολλές ύποπτες συναλλαγές στις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ιδίως σε κάποια κράτη μέλη. Το γεγονός αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ύποπτες συναλλαγές δεν εντοπίζονται και δεν αναφέρονται ορθά. Εξάλλου, με τη συμπερίληψη φορέων και προϊόντων του μη χρηματοπιστωτικού τομέα στις υπόχρεες οντότητες με την 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, υπάρχει ανάγκη να αποσαφηνιστεί ότι η αρχή της τήρησης του νομικού απορρήτου δεν θίγεται από τη δέουσα εφαρμογή των σχετικών μέτρων[15].

Διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες έδειξαν ότι ο τομέας των ακινήτων επίσης εκτίθεται σε αυξανόμενο βαθμό σε σημαντικούς κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Άλλα συνήθη μέσα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελούν η υπερτιμολόγηση εμπορικών συναλλαγών και τα εικονικά δάνεια. Οι αρχές επιβολής του νόμου θεωρούν τους εν λόγω κινδύνους σημαντικούς.

2.1.4. Τομέας των τυχερών παιχνιδιών

Βάσει της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών αποτελούν υπόχρεες οντότητες· ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να χορηγούν πλήρη ή μερική εξαίρεση στους παρόχους υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών πλην των καζίνων, σε συνθήκες αποδεδειγμένα χαμηλού κινδύνου. Ορισμένα προϊόντα τυχερών παιχνιδιών θεωρούνται εκτεθειμένα σε

---

[13] Στη Γερμανία, όπως εκτιμούν οι Bussmann, K.-D. και M. Vockrodt, «*Geldwäsche-Compliance im Nicht-Finanzsektor: Ergebnisse aus einer Dunkelfeldstudie*», 2016, *Compliance-Berater* 5: σ.138-143.

[14] Σύμφωνα με την 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως «αυτορρυθμιζόμενος φορέας» νοείται φορέας που αντιπροσωπεύει μέλη επαγγελματικών κλάδων και παίζει ρόλο στη ρύθμιση αυτών των επαγγελμάτων, στην άσκηση ορισμένων καθηκόντων εποπτείας ή παρακολούθησης και στην εξασφάλιση της επιβολής των κανόνων που σχετίζονται με αυτά.

[15] Το νομικό απόρρητο αποτελεί αρχή αναγνωριζόμενη σε επίπεδο ΕΕ, η οποία αντικατοπτρίζει τη λεπτή ισορροπία που απορρέει από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το δικαίωμα για δίκαιη δίκη (C-305/05), το οποίο, με τη σειρά του, αντικατοπτρίζει τις αρχές που κατοχυρώνει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως το άρθρο 47). Ταυτόχρονα, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εν λόγω επαγγελματίες ασκούν δραστηριότητες που καλύπτονται από το νομικό απόρρητο (όπως δραστηριότητες που αφορούν τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη τους ή την υπεράσπιση ή εκπροσώπηση του πελάτη τους σε δίκη) και παράλληλα δραστηριότητες που δεν καλύπτονται από το νομικό απόρρητο, όπως η παροχή νομικών συμβουλών στο πλαίσιο της σύστασης, της λειτουργίας ή της διοίκησης εταιρειών. Η εμβέλεια της υποχρέωσης εμπιστευτικότητας, του νομικού απορρήτου και του επαγγελματικού απορρήτου διαφέρει από τη μια χώρα στην άλλη και η πρακτική βάση επί της οποίας η εν λόγω προστασία μπορεί να παρακαμφθεί θα πρέπει να αποσαφηνιστεί. Συναφώς, οι ανησυχίες που επισημάνθηκαν στην υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017 εξακολουθούν να είναι επίκαιρες.

σημαντικό βαθμό σε κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στις περιπτώσεις του στοιχηματισμού και του πόκερ σε επίγειες εγκαταστάσεις[16], αυτό φαίνεται να οφείλεται στην ανεπάρκεια των ελέγχων. Όσον αφορά τα διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια, υπάρχει έκθεση σε υψηλό κίνδυνο, λόγω του τεράστιου όγκου των συναλλαγών / χρηματικών ροών και της απουσίας φυσικής παρουσίας των συμμετεχόντων. Μολονότι τα καζίνα ενέχουν εγγενώς έκθεση σε υψηλό κίνδυνο, η συμπερίληψή τους από το 2005 στο πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχει μετριάσει τους κινδύνους.

Οι λαχειοφόρες αγορές και τα παιγνιομηχανήματα (εκτός καζίνων) παρουσιάζουν μέτριο επίπεδο κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι λαχειοφόρες αγορές έχουν αναπτύξει ορισμένο επίπεδο ελέγχων, ιδίως για την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τα υψηλά κέρδη. Το μπίνγκο σε επίγειες εγκαταστάσεις θεωρείται ότι ενέχει χαμηλού επιπέδου κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, λόγω των σχετικά χαμηλών διακυβευμάτων και κερδών που περιλαμβάνει.

2.1.5. Συγκέντρωση και μεταφορές χρηματικών ποσών μέσω μη κερδοσκοπικών οργανώσεων

Η παρούσα έκθεση καλύπτει τις κατηγορίες μη κερδοσκοπικών οργανώσεων που ορίζονται στη σύσταση της ειδικής ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης[17]. Το σενάριο κινδύνου συνδέεται με τη συγκέντρωση και τις μεταφορές χρηματικών ποσών από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις προς εταίρους/δικαιούχους τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης.

Η ανάλυση του κινδύνου από την άποψη της απειλής περιπλέκεται από την ποικιλομορφία του τομέα. Οι «εκφραστικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις»[18] εμφανίζουν ορισμένα τρωτά σημεία, διότι μπορεί να διεισδύσουν σ' αυτές εγκληματικές ή τρομοκρατικές οργανώσεις που μπορούν να αποκρύψουν τον πραγματικό δικαιούχο, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσκολότερη η ιχνηλασιμότητα της συγκέντρωσης κεφαλαίων.

Ορισμένα είδη «ΜΚΟ παροχής υπηρεσιών»[19] είναι πιο άμεσα ευάλωτα λόγω του εγγενών χαρακτηριστικών των δραστηριοτήτων τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στις δραστηριότητές τους μπορεί να συμπεριλαμβάνονται χρηματοδοτήσεις προς και από περιοχές συγκρούσεων ή τρίτες χώρες που επισημαίνονται από την Επιτροπή ως χαρακτηριζόμενες από στρατηγικές ανεπάρκειες στα εθνικά τους συστήματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας[20]. Οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις είναι ζωτικής σημασίας για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε

---

[16] Πρόκειται για τον στοιχηματισμό και το πόκερ σε ειδικές εγκαταστάσεις, σε αντιδιαστολή προς τα διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια.

[17] «Νομικό πρόσωπο ή μηχανισμός ή οργάνωση που δραστηριοποιείται κατά κύριο λόγο στη συγκέντρωση ή τη διάθεση χρηματικών ποσών για σκοπούς ιδίως φιλανθρωπικούς, θρησκευτικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς ή σωματειακούς, ή για άλλα είδη αγαθοεργιών», http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf

[18] Ως «εκφραστικές ΜΚΟ» χαρακτηρίζονται οι ΜΚΟ που ασχολούνται κυρίως με εκφραστικές δραστηριότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται προγράμματα που εστιάζουν στον αθλητισμό και την ψυχαγωγία, τις τέχνες και τον πολιτισμό, την εκπροσώπηση συμφερόντων και την προώθηση σκοπών.

[19] Ως «ΜΚΟ παροχής υπηρεσιών» χαρακτηρίζονται οι ΜΚΟ που συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες, όπως σε προγράμματα που εστιάζουν στην παροχή υπηρεσιών στέγασης, κοινωνικών υπηρεσιών, υπηρεσιών εκπαίδευσης ή υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης.

[20] Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2016/1675 της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 2016, για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την επισήμανση των τρίτων χωρών υψηλού κινδύνου που χαρακτηρίζονται από στρατηγικές ανεπάρκειες.

ολόκληρο τον κόσμο[21]. Για τη διασφάλιση των θεμιτών σκοπών που επιδιώκονται με την εν λόγω βοήθεια, απαιτείται καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τους κινδύνους χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εντός των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, ώστε να αυξηθεί η συνειδητοποίηση των κινδύνων. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει εντός του 2019 πρόταση υποβολής προσφορών για προπαρασκευαστικό σχέδιο με αντικείμενο την ανάπτυξη ικανοτήτων, προγραμμάτων και επικοινωνίας στο πλαίσιο της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ρυθμιζόμενοι πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ενδέχεται να είναι απρόθυμοι να συνεργαστούν με ορισμένες μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους. Το γεγονός αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τον χρηματοπιστωτικό αποκλεισμό ή την καταφυγή των απορριφθέντων πελατών σε υπόγειες τραπεζικές υπηρεσίες ή υπόγειες υπηρεσίες εμβασμάτων.

2.1.6. Νέα προϊόντα/τομείς

Η παρούσα έκθεση εξετάζει διάφορα νέα προϊόντα ή τομείς που πρόσφατα αποτέλεσαν το αντικείμενο δημοσιευμάτων και επιχειρήσεων των αρχών επιβολής του νόμου. Πέραν της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας, οι πλατφόρμες ανταλλαγής και οι πάροχοι υπηρεσιών πορτοφολιού (βλ. σημείο 2.1.2), το επαγγελματικό ποδόσφαιρο, οι ελεύθεροι λιμένες, και τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας ή άδειας διαμονής σε επενδυτές («χρυσά διαβατήρια/χρυσές βίζες») χαρακτηρίστηκαν νέοι τομείς που ενέχουν κινδύνους.

2.1.6.1. Επισκόπηση των νέων τομέων

2.1.6.1.1. Επαγγελματικό ποδόσφαιρο

Οι κίνδυνοι που συνδέονται με τον αθλητισμό έχουν από καιρό αναγνωριστεί σε επίπεδο ΕΕ[22]. Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο εξετάστηκε καθώς, εκτός από δημοφιλές άθλημα, αποτελεί επίσης τομέα παγκόσμιας εμβέλειας με σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο. Η πολύπλοκη οργάνωση και η έλλειψη διαφάνειας του επαγγελματικού ποδοσφαίρου έχουν δημιουργήσει γόνιμο έδαφος για τη χρήση παράνομων πόρων. Στο άθλημα επενδύονται ύποπτα χρηματικά ποσά χωρίς εμφανή ή εξηγήσιμη οικονομική ανταποδοτικότητα ή κέρδος.

2.1.6.1.2. Ελεύθεροι λιμένες

Ως «ελεύθερος λιμένας» νοείται τμήμα του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης που έχει ορισθεί ως τέτοιος από κράτος μέλος. Οι ελεύθεροι λιμένες είναι νόμιμοι, αλλά πρέπει να τηρούν τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις και τον κώδικα δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων[23]. Οι ζώνες ελεύθερων συναλλαγών μπορεί να εγκυμονούν κίνδυνο παράνομης

[21] Σύμφωνα με τις διεθνείς πολιτικές δεσμεύσεις που ανέλαβε η Επιτροπή με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας, η ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ χορηγείται ολοένα και περισσότερο με τη μορφή μεταφορών μετρητών. Όπως συμβαίνει με το σύνολο της ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ, τα χρηματικά ποσά διοχετεύονται πάντοτε μέσω εταίρων σε θέματα ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως ο ΟΗΕ και διεθνείς ανθρωπιστικές μη κυβερνητικές οργανώσεις. Η παρούσα εκτίμηση δεν εξετάζει τις εν λόγω μεταφορές χρηματικών ποσών στο πλαίσιο δράσεων ανθρωπιστικής βοήθειας.

[22] Στη λευκή βίβλο για τον αθλητισμό, η οποία δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2007, αναφερόταν ότι «ο αθλητισμός αντιμετωπίζει επίσης νέες απειλές και προκλήσεις που προκύπτουν για την ευρωπαϊκή κοινωνία, όπως η εμπορική πίεση, η εκμετάλλευση νεαρών παικτών, το ντόπινγκ, ο ρατσισμός, η βία, η διαφθορά και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Λευκή βίβλος για τον αθλητισμό*, COM(2007) 391 τελικό, 11.7.2007].

[23] Η ομάδα «Κώδικας δεοντολογίας» (Φορολογία των επιχειρήσεων) συστάθηκε από το ECOFIN στις 9 Μαρτίου1998. Ασχολείται κυρίως με την αξιολόγηση των φορολογικών μέτρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας (που εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 1997) για τη φορολογία των επιχειρήσεων και την επίβλεψη της παροχής πληροφοριών σχετικά με τα εν λόγω μέτρα.

απομίμησης/παραποίησης, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα στους απομιμητές/παραποιητές να εισάγουν φορτία, να προσαρμόζουν ή άλλως να παραποιούν τα προϊόντα ή τα συναφή έγγραφα και, στη συνέχεια, να επανεξάγουν τα προϊόντα χωρίς παρέμβαση των τελωνειακών αρχών, ώστε να αποκρύπτονται η φύση και ο αρχικός προμηθευτής των αγαθών.

Η κατάχρηση των ζωνών ελεύθερων συναλλαγών μπορεί να συνδέεται με την προσβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και με απάτη στον τομέα του ΦΠΑ, διαφθορά και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στους περισσότερους ελεύθερους λιμένες ή τελωνειακές αποθήκες της ΕΕ (με εξαίρεση τον ελεύθερο λιμένα του Λουξεμβούργου) δεν διατίθενται ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους. Βάσει της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι φορείς εκμετάλλευσης ελεύθερων λιμένων και άλλοι παράγοντες της αγοράς έργων τέχνης καθίστανται υπόχρεες οντότητες και, ως εκ τούτου, υπόκεινται σε απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη.

2.1.6.1.3. Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας ή άδειας διαμονής σε επενδυτές

Τα τελευταία έτη παρατηρείται αύξηση στα προγράμματα με τα οποία χώρες προσελκύουν επενδύσεις με τη χορήγηση στους επενδυτές δικαιωμάτων ιθαγένειας ή διαμονής. Συναφώς, έχουν εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με τους εγγενείς κινδύνους ασφάλειας, νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, φοροδιαφυγής και διαφθοράς που εγκυμονούν τα εν λόγω προγράμματα.

Τον Ιανουάριο του 2019 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση σχετικά με τα εθνικά προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας της Ένωσης σε επενδυτές[24]. Μετά τη δημοσίευση της έκθεσης, η Επιτροπή συγκρότησε ομάδα εμπειρογνωμόνων από τα κράτη μέλη, με αποστολή να εξετάζει τους κινδύνους που απορρέουν από τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές και να αντιμετωπίζει ζητήματα διαφάνειας και διακυβέρνησης.

Η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επιβάλλει ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη για τους υπηκόους τρίτων χωρών που υποβάλλουν αίτηση για άδεια διαμονής ή ιθαγένεια σε κράτος μέλος με αντάλλαγμα κεφάλαια ή επενδύσεις σε ακίνητα, κρατικά ομόλογα ή εταιρικές οντότητες.

2.2. Οριζόντιες αδυναμίες που είναι κοινές σε όλους τους τομείς

2.2.1. Ανωνυμία χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Οι εγκληματίες προσπαθούν να μην αφήνουν ίχνη πληροφοριών και να αποφεύγουν τον εντοπισμό τους. Οι τομείς με υψηλό επίπεδο συναλλαγών σε μετρητά θεωρούνται ιδιαίτερα εκτεθειμένοι σε κίνδυνο, γεγονός που ισχύει, για παράδειγμα, για τους εμπόρους αγαθών και υπηρεσιών που δέχονται πληρωμές σε μετρητά και τους οικονομικούς φορείς που δέχονται πληρωμές σε χαρτονομίσματα μεγάλης αξίας, όπως σε χαρτονομίσματα των 500 EUR[25] και των 200 EUR.

Τα χρηματοοικονομικά προϊόντα που προσφέρουν τέτοια ανωνυμία σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. ορισμένα προϊόντα ηλεκτρονικού χρήματος, εικονικά νομίσματα και μη ρυθμιζόμενες πλατφόρμες συμμετοχικής χρηματοδότησης) επίσης είναι ευάλωτα στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Το ίδιο ισχύει για τα αγαθά

[24] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2019) 12 final, 23.1.2019].

[25] Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει αποφασίσει να διακόψει την παραγωγή και την έκδοση του τραπεζογραμματίου των 500 ευρώ — https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160504.el.html.

όπως ο χρυσός και τα διαμάντια, που είναι εύκολα εμπορεύσιμα ή μπορούν να αποθηκευτούν με ασφάλεια και να μεταφερθούν με ευκολία.

2.2.2. Εντοπισμός και πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο

Οι εγκληματίες χρησιμοποιούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα για να τοποθετήσουν τα προϊόντα των παράνομων δραστηριοτήτων τους σε χρηματοοικονομικές αγορές, αγορές ακινήτων και, γενικότερα, στη νόμιμη οικονομία με πιο δομημένο τρόπο από ό,τι θα μπορούσαν με συναλλαγές σε μετρητά ή ανώνυμες χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Όλοι οι τομείς είναι ευάλωτοι στον κίνδυνο διείσδυσης, ένταξης ή περιέλευσης στην κυριότητα ομάδων οργανωμένου εγκλήματος ή τρομοκρατικών ομάδων. Αποτελεί κοινό τέχνασμα των εγκληματιών να δημιουργούν εταιρείες-βιτρίνες, εμπιστεύματα ή περίπλοκες εταιρικές δομές για να αποκρύπτουν την ταυτότητά τους. Η χρήση του τεχνάσματος αυτού δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένες έννομες τάξεις ή σε συγκεκριμένα είδη νομικών οντοτήτων ή νομικών μορφωμάτων. Οι δράστες χρησιμοποιούν το εκάστοτε βολικότερο, ευκολότερο και ασφαλέστερο μέσο, ανάλογα με τις γνώσεις τους, τη γεωγραφική θέση τους και τις πρακτικές της αγοράς στην οικεία έννομη τάξη.

Τα τελευταία έτη αποδίδεται αυξανόμενη σημασία στην ανάγκη να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, τόσο στην ΕΕ όσο και σε διεθνές επίπεδο, μέσω της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης και του παγκόσμιου φόρουμ του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης για τη φορολογική διαφάνεια[26]. Η οδηγία για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των άμεσων φόρων[27] διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών μελών.

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν συγκροτήσει κεντρικό μητρώο ή βάση δεδομένων για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους, μολονότι η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες παρέχει προθεσμία για τη συγκρότηση των μητρώων έως τον Ιανουάριο του 2020. Η εν λόγω οδηγία προβλέπει επίσης πρόσθετες απαιτήσεις διαφάνειας και ευρύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά τρωτά σημεία:

- Οι εγκληματίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν πολύπλοκες εταιρικές δομές καταχωρισμένες σε τρίτες χώρες, δεδομένου ότι τα μητρώα που προβλέπονται στην οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καλύπτουν μόνο νομικές οντότητες και νομικά μορφώματα στα κράτη μέλη.
- Οι εγκληματίες θα μπορούσαν εσκεμμένα να χρησιμοποιούν ψευδείς πληροφορίες ή έγγραφα για να αποκρύπτουν την ταυτότητά τους.
- Τα εθνικά μητρώα σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους ενδέχεται να έχουν αδυναμίες όσον αφορά την τεχνική εφαρμογή ή τη διαχείρισή τους. Οι εγκληματίες θα μπορούσαν να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους σε κράτη μέλη με λιγότερο αποτελεσματικό πλαίσιο.

2.2.3. Εποπτεία εντός της εσωτερικής αγοράς

Οι εποπτικές αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι αρμόδιες να

[26] http://www.oecd.org/tax/transparency/beneficial-ownership-toolkit.pdf

[27] Οδηγία 2011/16/ΕΕ του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2011, σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας και με την κατάργηση της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ (ΕΕ L 64 της 11.3.2011, σ. 1-12).

παρακολουθούν αν ο ιδιωτικός τομέας εφαρμόζει ορθά τις υποχρεώσεις του. Στα περισσότερα κράτη μέλη, η εν λόγω εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών ασκείται από τις αρχές που είναι αρμόδιες και για την προληπτική εποπτεία. Σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη, αρμόδιες για το έργο αυτό είναι οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Η έκθεση για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ εξετάζει τα μέτρα που έλαβαν οι εποπτικές αρχές και παρουσιάζει πορίσματα σχετικά με τα ληφθέντα μέτρα τόσο από τη σκοπιά της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όσο και από τη σκοπιά της προληπτικής εποπτείας. Η έκθεση επικεντρώνεται στις αρμοδιότητες, στην οργάνωση και στους πόρους των αρχών, στην εποπτεία των τοπικών οντοτήτων, στην εποπτεία των διασυνοριακών οντοτήτων και στην αποτελεσματικότητα των εποπτικών μέτρων.

Στους μη χρηματοπιστωτικούς τομείς, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν σε αυτορρυθμιζόμενους φορείς να εποπτεύουν τους φορολογικούς συμβούλους, τους ελεγκτές, τους εξωτερικούς λογιστές, τους συμβολαιογράφους και άλλους ελεύθερους επαγγελματίες νομικούς και τους μεσίτες ακινήτων. Από την ανάλυση προκύπτει ότι, στη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών, η εποπτεία στους τομείς αυτούς εξακολουθεί να εμφανίζει αδυναμίες όσον αφορά τους ελέγχους, την καθοδήγηση και το επίπεδο της υποβολής αναφορών από τους επαγγελματίες νομικούς, ιδίως προς τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

2.2.4. Συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Η έκθεση χαρτογράφησης που εκπονήθηκε από την πλατφόρμα των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών[28] τον Δεκέμβριο του 2016[29] εντόπισε εμπόδια στην πρόσβαση, την ανταλλαγή και τη χρήση πληροφοριών, καθώς και στην επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών. Η Επιτροπή πρότεινε μέτρα μετριασμού στην έκθεσή της υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων του 2017[30] και παρουσίασε περαιτέρω τρόπους βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών[31]. Τα προταθέντα μέτρα αντικατοπτρίζονται εν μέρει στην 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η πρόσβαση στις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους οι υπόχρεες οντότητες ή αρμόδιες αρχές έχει βελτιωθεί, και ορισμένες πτυχές που σχετίζονται με τα καθήκοντα των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών έχουν αποσαφηνιστεί.

---

[28] Άτυπη ομάδα, η οποία συστάθηκε από την Επιτροπή το 2006 και στην οποία συμμετέχουν οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών. http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/

[29] Η διαδικασία χαρτογράφησης διεξήχθη από ειδική ομάδα υπό την καθοδήγηση της ιταλικής μονάδας χρηματοοικονομικών πληροφοριών (Unità di Informazione Finanziaria per l'Italia — UIF) και μελών από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών της Γαλλίας (Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins — TRACFIN), της Πολωνίας (Generalny Inspektor Informacji Finansowej — GIIF) και της Ρουμανίας (Oficiul Nacional de Prevenire si Combatere a Spalarii Banilor — ONPCSB). Η μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου (National Criminal Agency) συνέβαλε στο έργο στην αρχική του φάση.

[30] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες [SWD(2017) 241 final, σ. 196-198].

[31] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών της ΕΕ [SWD(2017) 275, 26.6.2017].

Η έκθεση σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών[32] εντοπίζει τα υφιστάμενα κενά και αξιολογεί τις ευκαιρίες για περαιτέρω ενίσχυση του πλαισίου συνεργασίας.

2.2.5. Άλλες αδυναμίες που είναι κοινές σε όλους τους τομείς

Η υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων δείχνει ότι όλοι οι προσδιοριζόμενοι τομείς είναι εκτεθειμένοι σε ορισμένα πρόσθετα τρωτά σημεία:

- διείσδυση από εγκληματίες — εγκληματίες μπορεί να αποκτήσουν την κυριότητα υπόχρεης οντότητας ή να βρουν υπόχρεες οντότητες που είναι διατεθειμένες να τους βοηθήσουν στις δραστηριότητές τους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει τη σημασία της διενέργειας ελέγχων ικανοτήτων και ήθους σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία·
- πλαστογραφία — η σύγχρονη τεχνολογία καθιστά ευκολότερη την πλαστογράφηση εγγράφων και όλοι οι τομείς καταβάλλουν προσπάθειες να δημιουργήσουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για τον εντοπισμό των πλαστών εγγράφων·
- ανεπαρκής ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα — η ανάγκη για βελτίωση των μηχανισμών ανάδρασης από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών προς τις υπόχρεες οντότητες παραμένει·
- ανεπαρκείς πόροι, ανεπαρκής επίγνωση των κινδύνων και ανεπαρκής τεχνογνωσία εφαρμογής των κανόνων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας — ενώ ορισμένες υπόχρεες οντότητες επενδύουν σε προηγμένα εργαλεία συμμόρφωσης, πολλές απ' αυτές έχουν χαμηλότερου επιπέδου επίγνωση, εργαλεία και ικανότητες στον τομέα αυτόν· και
- κίνδυνοι που απορρέουν από τη χρηματοοικονομική τεχνολογία — η χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω στο πλαίσιο της ψηφιακής οικονομίας, γεγονός που θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης για μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, η χρήση και η αξιοπιστία των μέσων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης είναι κρίσιμης σημασίας.

3. ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ

3.1. Μέτρα μετριασμού βάσει της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η οποία πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών έως τον Ιανουάριο του 2020, θα εξοπλίσει την ΕΕ με εργαλεία που θα της επιτρέπουν να αποτρέπει αποτελεσματικότερα τη χρήση του χρηματοπιστωτικού της συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ιδίως μέσω:

- της βελτίωσης της διαφάνειας μέσω δημόσιων μητρώων πραγματικών δικαιούχων για τις εταιρείες και δημόσια διαθέσιμων μητρώων για τα εμπιστεύματα και άλλα νομικά μορφώματα·
- του περιορισμού της ανωνυμίας που προσφέρουν τα εικονικά νομίσματα, οι πάροχοι υπηρεσιών πορτοφολιού και οι προπληρωμένες κάρτες·
- της διεύρυνσης των κριτηρίων για την αξιολόγηση των χωρών υψηλού κινδύνου και της βελτίωσης των εγγυήσεων όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές προς και από τις χώρες αυτές·

[32] COM(2019) 371.

- της επιβολής στα κράτη μέλη υποχρέωσης να θεσπίσουν κεντρικά μητρώα τραπεζικών λογαριασμών ή συστήματα ανάκτησης δεδομένων·
- της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εν λόγω εποπτικών αρχών και με τις εποπτικές αρχές που είναι αρμόδιες για την προληπτική εποπτεία και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Τα μέτρα αυτά αναμένεται να συμβάλουν περαιτέρω στη μείωση των επιπέδων κινδύνου στους οικείους τομείς και προϊόντα. Η Επιτροπή θα εξετάσει τη συμμόρφωση με τις νέες διατάξεις και θα δημοσιεύσει έκθεση εφαρμογής στα μέσα του 2021.

3.2. Μέτρα μετριασμού της ΕΕ που έχουν ήδη ληφθεί ή δρομολογηθεί

3.2.1. Νομοθετικά μέτρα

Τα περισσότερα από τα νομοθετικά μέτρα που αναφέρονται στην υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017 έχουν θεσπιστεί, ιδίως με την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τον νέο κανονισμό σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων[33], την οδηγία σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου[34] και τον κανονισμό σχετικά με την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών[35]. Η οδηγία για την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές και άλλες πληροφορίες[36] χορηγεί απευθείας πρόσβαση στα εθνικά κεντρικά μητρώα τραπεζικών λογαριασμών ή συστήματα ανάκτησης δεδομένων στις αρμόδιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών αρχών, των αρχών για την καταπολέμηση της διαφθοράς και των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων.

Η αναθεώρηση των κανονισμών για τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές[37] ενίσχυσε την εντολή της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών για τη συλλογή, την ανάλυση και την περαιτέρω διάδοση πληροφοριών ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλες οι αρμόδιες αρχές εποπτεύουν αποτελεσματικά και συνεκτικά τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η εξουσία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών να δρα όταν παραβιάζεται το ενωσιακό δίκαιο έχει επίσης αποσαφηνιστεί και ενισχυθεί. Η θέσπιση της 5ης οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις[38] αίρει τα εμπόδια στη συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών που είναι αρμόδιες

[33] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1672 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1889/2005 (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 6-21).

[34] Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22-30).

[35] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/880 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών (PE/82/2018/REV/1· ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 1-14).

[36] Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων και την κατάργηση της απόφασης 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου (PE/64/2019/REV/1· ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 122-137).

[37] Η πολιτική συμφωνία επιτεύχθηκε τον Μάρτιο του 2019· οι αναθεωρημένοι κανονισμοί δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί κατά τον χρόνο της παρούσας έκθεσης.

[38] Οδηγία 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 177 της 30.6.2006, σ. 1-200) και οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 338-436).

για την προληπτική εποπτεία και αυτών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες /χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

3.2.2. Πρωτοβουλίες πολιτικής

Η Επιτροπή συγκρότησε τον Δεκέμβριο του 2017 ομάδα εμπειρογνωμόνων για την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις εξ αποστάσεως διαδικασίες εξακρίβωσης της ταυτότητας των πελατών («γνωρίστε τον πελάτη σας»)[39]. Η ομάδα εμπειρογνωμόνων θα παρέχει στην Επιτροπή εμπειρογνωμοσύνη καθώς διερευνά τα ζητήματα που σχετίζονται με τη χρήση, από τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, συστημάτων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης (e-ID) και άλλων καινοτόμων ψηφιακών διαδικασιών για τη συμμόρφωση με τους κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Τον Ιούνιο του 2018 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση σχετικά με τους περιορισμούς στις πληρωμές με μετρητά[40]. Η έκθεση κατέληγε στο συμπέρασμα ότι οι περιορισμοί στις πληρωμές με μετρητά δεν θα αντιμετώπιζαν ουσιαστικά το πρόβλημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, αν και τα προκαταρκτικά πορίσματα έδειχναν επίσης ότι η απαγόρευση των υψηλής αξίας πληρωμών με μετρητά θα μπορούσε να έχει θετικό αντίκτυπο στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

3.2.3. Περαιτέρω υποστηρικτικά μέτρα

- βελτίωση της συλλογής στατιστικών στοιχείων·
- επιμόρφωση των επαγγελματιών που ασκούν δραστηριότητες οι οποίες καλύπτονται από το νομικό απόρρητο, με την παροχή καθοδήγησης και πρακτικών γνώσεων που θα βοηθούν τους εν λόγω επαγγελματίες να εντοπίζουν τις πράξεις που μπορεί να συνδέονται με δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και θα τους καθοδηγούν στον δέοντα τρόπο αντίδρασής τους σε τέτοιες περιπτώσεις. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τις επιλογές για τη βελτίωση της συμμόρφωσης στον εν λόγω τομέα σύμφωνα με τη σχετική νομολογία. Σχετικό χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο επιμόρφωσης δικηγόρων προβλέπεται να ξεκινήσει στις αρχές του 2020. Το 2018 συμβολαιογράφοι έλαβαν ενωσιακή επιχορήγηση για την κάλυψη αναγκών επιμόρφωσης στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας·
- ευαισθητοποίηση του κοινού για τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας·
- περαιτέρω ανάλυση των κινδύνων που εγκυμονούν το σύστημα Hawala και οι ανεπίσημες υπηρεσίες μεταφοράς χρημάτων/αξιών — η κλίμακα του προβλήματος και οι πιθανές αστυνομικές/ποινικοδικαιικές λύσεις του·
- περαιτέρω παρακολούθηση του προβλήματος της παραχάραξης νομισμάτων και των πιθανών σχέσεων μεταξύ παραχάραξης και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού[41] για τη θέσπιση

[39] Η ομάδα εμπειρογνωμόνων λειτουργεί υπό την προεδρία της Επιτροπής και αποτελείται από 21 εκπροσώπους των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων μελών ρυθμιστικών αρχών, εποπτικών αρχών και εμπειρογνωμόνων σε θέματα ταυτότητας, καθώς και από 15 εκπροσώπους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των οργανώσεων καταναλωτών. Απόφαση C(2017) 8405 final της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2017. Η ομάδα θα πρέπει να υποβάλει γνωμοδοτήσεις, συστάσεις ή εκθέσεις προς την Επιτροπή έως τα τέλη Δεκεμβρίου του 2019.

[40] COM(2018) 483 final.

[41] COM(2018) 369 final.

προγράμματος ανταλλαγών, συνδρομής και κατάρτισης για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία για την περίοδο 2021-2027 (πρόγραμμα «Pericles IV») και για την επέκτασή του στα κράτη μέλη εκτός ζώνης ευρώ[42], που αναμένεται να εγκριθεί το 2020·

- περαιτέρω δράση για την ενίσχυση της εποπτείας στην ΕΕ. Η έκθεση για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ υποδεικνύει δυνητικές πρόσθετες δράσεις για την περαιτέρω ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και, με τον τρόπο αυτόν, την ενίσχυση της τραπεζικής ένωσης και της ένωσης κεφαλαιαγορών.

4. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Κατόπιν εκτίμησης των κινδύνων υπό το πρίσμα του επικαιροποιημένου νομικού πλαισίου, η Επιτροπή θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθεί μια σειρά μέτρων μετριασμού σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών, λαμβανομένων υπόψη:

- των επιπέδων κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας·
- της ανάγκης να αναληφθεί δράση σε επίπεδο ΕΕ ή να συσταθεί στα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση (επικουρικότητα)·
- της ανάγκης λήψης κανονιστικών ή μη κανονιστικών μέτρων (αναλογικότητα)· και
- του αντικτύπου στην ιδιωτικότητα και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Επιπλέον, η Επιτροπή έλαβε υπόψη την ανάγκη αποφυγής καταχρήσεων ή παρερμηνειών των συστάσεών της που θα είχαν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ολόκληρων κατηγοριών πελατών και τη διακοπή σχέσεων με πελάτες, χωρίς να έχει ληφθεί πλήρως και δεόντως υπόψη το επίπεδο των κινδύνων στον εκάστοτε επιμέρους τομέα.

4.1. Συστάσεις προς τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ΕΕΑ)

4.1.1. Συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις της υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων του 2017

Στην έκθεση του 2017, η Επιτροπή συνέστησε στις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές:

1) να αυξήσουν την επίγνωση των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μεταξύ των εμπλεκομένων και να προτείνουν κατάλληλες δράσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων των εποπτικών αρχών στον τομέα της εποπτείας της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας·

Οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές ανταποκρίθηκαν με τον ακόλουθο τρόπο:

- εξέδωσαν οκτώ σχέδια τεχνικών προτύπων[43], κατευθυντήριων γραμμών[44] και γνωμών[45] για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής της προσέγγισης με

[42] COM(2018) 371 final.

[43] Πρόκειται για τα κοινά σχέδια ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων για τον ορισμό κεντρικού σημείου επαφής με σκοπό την ενίσχυση της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος [κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2018/1108 της Επιτροπής, της 7ης Μαΐου 2018, για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα που

βάση τον κίνδυνο στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τις εποπτικές αρχές τους. Ένα ένατο έγγραφο για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της διαβούλευσης·

- παρείχαν κατάρτιση και διοργάνωσαν σεμινάρια σχετικά με τις πτυχές της προσέγγισης με βάση τον κίνδυνο και της εποπτείας με βάση τον κίνδυνο που σχετίζονται με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας· σχετικά με τους κινδύνους που ενέχει το ηλεκτρονικό χρήμα· και σχετικά με τους κινδύνους που ενέχουν τα εμβάσματα. Στα σεμινάρια συμμετείχαν περισσότερες από 300 εποπτικές αρχές από όλα τα κράτη μέλη· και
- προήγαγαν την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών μέσω των εσωτερικών επιτροπών και των συμβουλίων εποπτών των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών, και καθόρισαν σαφείς προσδοκίες όσον αφορά τις εποπτικές πρακτικές σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα, π.χ. τα έγγραφα του Παναμά.

Το 2018 η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών δρομολόγησε μια πολυετή, υπό την ευθύνη υπαλλήλων, αξιολόγηση των προσεγγίσεων που ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές ως προς την εποπτεία των τραπεζών στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προκειμένου να εντοπιστούν τομείς που χρήζουν βελτιώσεων, ώστε να καθιερωθούν βέλτιστες πρακτικές και να αποκατασταθούν αδυναμίες, καθώς και να στηριχθούν οι προσπάθειες των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εντός του πλαισίου που θέτει το δίκαιο της Ένωσης και οι κατευθυντήριες γραμμές των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών. Τα πορίσματα της αξιολόγησης θα χρησιμοποιηθούν για να καθοριστεί το περιεχόμενο της κατάρτισης που η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών έχει δεσμευτεί να παράσχει το 2019 και να επικαιροποιηθούν οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εποπτεία με βάση τον κίνδυνο, σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 10 της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

2) να δρομολογήσουν περαιτέρω πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών·

προσδιορίζουν τα κριτήρια για τον ορισμό κεντρικών σημείων επαφής από τους εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, καθώς και με κανόνες σχετικά με τα καθήκοντα των εν λόγω κεντρικών σημείων επαφής (C/2018/2716, ΕΕ L 203 της 10.8.2018, σ. 2-6)]· το έγγραφο διαβούλευσης σχετικά με τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα για τον ορισμό κεντρικού σημείου επαφής με σκοπό την ενίσχυση της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος (JC-2017-08)· και την κοινή απάντηση των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την τροποποίηση των σχεδίων ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων βάσει του άρθρου 8 παράγραφος 5, του άρθρου 10 παράγραφος 2 και του άρθρου 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1286/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με τα έγγραφα βασικών πληροφοριών που αφορούν συσκευασμένα επενδυτικά προϊόντα για ιδιώτες επενδυτές και επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα σε ασφάλιση (ΕΕ L 352 της 9.12.2014, σ. 1-23).

[44] Τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα χαρακτηριστικά μιας βάσει κινδύνου εποπτικής προσέγγισης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ESAs 2016 72)· τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαβούλευση της Μεικτής Επιτροπής για τα PRIIP με περιβαλλοντικούς ή κοινωνικούς στόχους (JC 2017 05)· και τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και της αύξησης ειδικών συμμετοχών στον τραπεζικό τομέα, στον ασφαλιστικό τομέα και στον τομέα των κινητών αξιών (JC/GL/2016/01).

[45] Την κοινή γνώμη των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών σχετικά με τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (JC-2017-07)· και τη γνώμη σχετικά με τη χρήση καινοτόμων λύσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (JC-2017-81).

Τον Νοέμβριο του 2018 οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές διεξήγαγαν διαβουλεύσεις σχετικά με ένα σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών αποσαφηνίζει τις πρακτικές πτυχές της εποπτικής συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών και θεσπίζει κανόνες που διέπουν τα νέα σώματα εποπτών με αρμοδιότητα την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές αναμένεται να οριστικοποιηθούν εντός του 2019.

Στις 10 Ιανουαρίου 2019 οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές ενέκριναν το περιεχόμενο πολυμερούς συμφωνίας σχετικά με τις πρακτικές πτυχές της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, υπό την εποπτική της ιδιότητα, και όλων των αρμόδιων αρχών της ΕΕ που είναι υπεύθυνες για την εποπτεία της συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών με τις υποχρεώσεις τους που σχετίζονται με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

3) να εκπονήσουν περαιτέρω λύσεις για την εποπτεία των φορέων που δραστηριοποιούνται βάσει του μηχανισμού του «διαβατηρίου»·

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών έχει συστήσει ειδική ομάδα για να διευκρινίσει πότε αντιπρόσωποι και διανομείς που δραστηριοποιούνται σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος στο οποίο έχει λάβει άδεια λειτουργίας ο φορέας που τους όρισε συνιστούν «εγκατάσταση» για τους σκοπούς της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366[46], της οδηγίας 2009/110/ΕΚ[47] και της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι σχετικές εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2019.

4) να παράσχουν επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εσωτερική διακυβέρνηση, ώστε να αποσαφηνιστούν περαιτέρω οι προσδοκίες ως προς τα καθήκοντα των υπευθύνων συμμόρφωσης στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς·

Τον Σεπτέμβριο του 2017 η μεικτή υποεπιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αποφάσισε, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμένους πόρους που διαθέτουν η ίδια και οι αρμόδιες εθνικές αρχές, να αναβάλει τη σύνταξη των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τα καθήκοντα των υπευθύνων συμμόρφωσης και να επικεντρωθεί στην εποπτική συνεργασία, στην οποία δόθηκε προτεραιότητα διότι κίνδυνοι στον εν λόγω τομέα είχαν ήδη πραγματωθεί·

5) να παράσχουν περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές στους παρόχους αμοιβαίων κεφαλαίων σχετικά με την εξακρίβωση των πραγματικών δικαιούχων, ιδίως ως προς τις καταστάσεις που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας·

[46] Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ L 337 της 23.12.2015, σ. 35).

[47] Οδηγία 2009/110/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/ΕΚ (ΕΕ L 267 της 10.10.2009, σ. 7).

Τον Ιούνιο του 2017 οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές δημοσίευσαν «κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου»[48] για τα απλουστευμένα και τα ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και για τους παράγοντες που τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά την εκτίμηση του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνδέεται με μεμονωμένες επιχειρηματικές σχέσεις και περιστασιακές συναλλαγές.

Οι κατευθυντήριες γραμμές περιέχουν τομεακή καθοδήγηση για τους παρόχους επενδυτικών κεφαλαίων και καθορίζουν, για πρώτη φορά σε επίπεδο ΕΕ, τα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνουν τα κεφάλαια και οι διαχειριστές κεφαλαίων για να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη (μεταξύ άλλων όσον αφορά τους πραγματικούς δικαιούχους) και τον τρόπο προσαρμογής της έκτασης των μέτρων ανάλογα με τον βαθμό του κινδύνου·

6) *να αναλύσουν τους επιχειρησιακούς κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνδέονται με την επιχείρηση / το επιχειρηματικό μοντέλο στους τομείς της τραπεζικής εταιρειών, της ιδιωτικής τραπεζικής και της τραπεζικής θεσμικών επενδυτών, αφενός, και των υπηρεσιών μεταφοράς χρημάτων/αξιών και ηλεκτρονικού χρήματος, αφετέρου.*

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών μελέτησε τα πορίσματα των θεματικών ελέγχων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων τους οποίους πραγματοποίησαν οι αρμόδιες αρχές. Τα πορίσματα αποτυπώνονται στην κοινή γνώμη σχετικά με τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που επηρεάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ένωσης, που οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές είναι υποχρεωμένες να εκδίδουν για κάθε διαδικασία υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων[49].

4.1.2. Η σημερινή κατάσταση

Οι συστάσεις προς τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές που περιέχονταν στην υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017 έχουν εφαρμοστεί, εκτός από την τέταρτη σύσταση, που αφορούσε την παροχή επικαιροποιημένων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εσωτερική διακυβέρνηση, ώστε να αποσαφηνιστούν περαιτέρω οι προσδοκίες ως προς τα καθήκοντα των υπευθύνων συμμόρφωσης στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εν λόγω τέταρτη σύσταση απομένει να εφαρμοστεί.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών καλείται να ολοκληρώσει τις σχετικές δράσεις που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το οποίο προσαρτάται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018[50].

---

[48] Κοινές κατευθυντήριες γραμμές βάσει του άρθρου 17 και του άρθρου 18 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με τα απλουστευμένα και τα ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και τους παράγοντες που τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά την εκτίμηση του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνδέεται με μεμονωμένες επιχειρηματικές σχέσεις και περιστασιακές συναλλαγές· https://eba.europa.eu/documents/10180/1890686/Final+Guidelines+on+Risk+Factors+%28JC+2017+37%29.pdf

[49] Βλ. σημείο 2.2.3.

[50] Πρέπει να τονιστεί ότι οι τρεις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές θα δουν τον ρόλο και τις εξουσίες τους να ενισχύονται σημαντικά στο πλαίσιο των νέων νομοθετικών προτάσεων για τις οποίες επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία τον Μάρτιο του 2019 (αναθεώρηση των ιδρυτικών κανονισμών των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών και διάσταση της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες) και κάθε περαιτέρω μέτρο σε συνέχεια των αναφερόμενων συστάσεων θα πρέπει να ληφθεί αυστηρά στο πλαίσιο των ήδη συμφωνηθέντων πόρων.

4.2. Συστάσεις προς τις μη χρηματοπιστωτικές εποπτικές αρχές

Για τον μη χρηματοπιστωτικό τομέα, δεν υπάρχουν όργανα σε επίπεδο ΕΕ με ρόλο αντίστοιχο αυτού των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών. Σύμφωνα με το ενωσιακό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν σε αυτορρυθμιζόμενους φορείς να ασκούν καθήκοντα εποπτείας επί των φορολογικών συμβούλων, των ελεγκτών, των εξωτερικών λογιστών, των συμβολαιογράφων και άλλων ελεύθερων επαγγελματιών νομικών, και των μεσιτών ακινήτων.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει τις συστάσεις της υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων του 2017 σχετικά με τους αυτορρυθμιζόμενους φορείς, ιδίως για αύξηση του αριθμού των θεματικών επιθεωρήσεων και των αναφορών, και για συνέχιση της διοργάνωσης δράσεων επιμόρφωσης για να επιτευχθεί καλύτερη κατανόηση των κινδύνων και των υποχρεώσεων συμμόρφωσης που επιβάλλουν οι κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

4.3. Συστάσεις προς τα κράτη μέλη[51]

4.3.1. Συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις της υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων του 2017

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 4 της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εάν κράτη μέλη αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν κάποια από τις συστάσεις, θα πρέπει να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή και να αιτιολογήσουν αυτή τους την απόφαση («συμμόρφωση ή αιτιολόγηση»). Μέχρι σήμερα, κανένα κράτος μέλος δεν έχει υποβάλει τέτοια κοινοποίηση στην Επιτροπή όσον αφορά τις συστάσεις του 2017.

Η Επιτροπή έδωσε συνέχεια στις συστάσεις του 2017 προς τα κράτη μέλη με ελέγχους της μεταφοράς στα εθνικά δίκαια της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με την αποστολή στα κράτη μέλη ερωτηματολογίων σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις του 2017 και με την επικαιροποίηση των εθνικών εκτιμήσεων των κινδύνων.

Για ορισμένες συστάσεις, οι απαντήσεις που λήφθηκαν είτε δεν είναι σημαντικές είτε οι εθνικές αρχές τόνισαν τον περιορισμένο χρόνο που είχαν για την εφαρμογή τους. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη να διατηρηθούν ή να ενταθούν οι τρέχουσες προσπάθειες. Επιπλέον, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι νόμιμες υποχρεώσεις της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπερκεράζουν, εν όλω ή εν μέρει, ορισμένες από τις συστάσεις της έκθεσης του 2017, ιδίως όσον αφορά την αύξηση της διαφάνειας ως προς τους πραγματικούς δικαιούχους, τη μείωση των κατώτατων ορίων για τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη σε ορισμένους τομείς ή την επέκταση του καταλόγου των υπόχρεων οντοτήτων.

1) Εύρος των εθνικών εκτιμήσεων των κινδύνων

Η έκθεση του 2017 προσδιόρισε τις επιχειρήσεις έντασης μετρητών και τις πληρωμές σε μετρητά, τον τομέα των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και τα προϊόντα ηλεκτρονικού χρήματος ως τομείς τους οποίους τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη στις εθνικές τους εκτιμήσεις των κινδύνων και για τους οποίους θα πρέπει να θεσπίζουν κατάλληλα μέτρα μετριασμού.

Οι περισσότερες εθνικές εκτιμήσεις των κινδύνων λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους που ενέχουν οι πράξεις που περιλαμβάνουν μετρητά και τους κινδύνους που ενέχει ο τομέας της εμπορίας πολιτιστικών αγαθών και αντικών, έχουν εντάξει τις μη κερδοσκοπικές

[51] Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις συστάσεις ανά προϊόν/υπηρεσία, βλ. το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2019) 650.

οργανώσεις στην εμβέλεια των εθνικών εκτιμήσεων των κινδύνων και αντιμετωπίζουν τους κινδύνους των προϊόντων ηλεκτρονικού χρήματος, σύμφωνα με την 4η και την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Ωστόσο, αρκετά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη εκδώσει εθνική εκτίμηση των κινδύνων[52], ενώ άλλα δεν έχουν αντιμετωπίσει τον κίνδυνο που ενέχουν τα εν λόγω προϊόντα. Τα εν λόγω κράτη μέλη παροτρύνονται να λάβουν επειγόντως μέτρα συμμόρφωσης με την παρούσα σύσταση.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση του 2017 και καλεί όλα τα κράτη μέλη να καλύψουν με τις εθνικές τους εκτιμήσεις των κινδύνων τους κινδύνους που συνδέονται με τα προαναφερόμενα προϊόντα και να θεσπίσουν κατάλληλα μέτρα μετριασμού.

2) Πραγματικοί δικαιούχοι

Η έκθεση του 2017 συνιστούσε στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους νομικών οντοτήτων και νομικών μορφωμάτων είναι επαρκείς, ακριβείς και ενημερωμένες. Ιδίως, συνιστούσε στα κράτη μέλη να αναπτύξουν μέσα για να διασφαλίσουν ότι εξακριβώνεται η ταυτότητα του πραγματικού δικαιούχου κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και να διασφαλίσουν ότι οι τομείς που εκτίθενται περισσότερο σε κινδύνους από αδιαφανή συστήματα κάλυψης των πραγματικών δικαιούχων υπόκεινται σε αποτελεσματική παρακολούθηση και εποπτεία.

Η 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είχε ήδη θεσπίσει υποχρέωση των κρατών μελών να συγκροτήσουν μητρώα πραγματικών δικαιούχων για εταιρείες, εμπιστεύματα και παρεμφερή νομικά μορφώματα, αλλά η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες άλλαξε το πλαίσιο και την προθεσμία μεταφοράς των διατάξεων για τα εν λόγω μητρώα. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή ότι έχουν συγκροτήσει τέτοια μητρώα.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση του 2017 και παροτρύνει τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την έγκαιρη εφαρμογή των διατάξεων της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σχετικά με τα μητρώα πραγματικών δικαιούχων[53].

3) Δέοντες πόροι για τις εποπτικές αρχές και τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Η υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017 καλούσε τα κράτη μέλη να διαθέτουν «επαρκείς» πόρους στις αρμόδιες αρχές τους. Τα περισσότερα κράτη μέλη επιβεβαιώνουν ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους στις αρμόδιες αρχές τους, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 48 παράγραφος 2 της οδηγίας. Ωστόσο, η έκθεση για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ δείχνει ότι πολλές εποπτικές αρχές ήταν υποστελεχωμένες σε κρίσιμο βαθμό.

---

[52] Κατά τον χρόνο της κατάρτισης της παρούσας έκθεσης, 13 κράτη μέλη έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή την έκδοση της εθνικής τους εκτίμησης των κινδύνων. 15 κράτη μέλη προβλέπουν την οριστικοποίησή της εντός του 2019. Το ζήτημα αυτό αποτελεί επίσης το αντικείμενο διαδικασιών επί παραβάσει κατά κρατών μελών για ελλιπή μεταφορά της οδηγίας.

[53] Η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αναβάλλει την προθεσμία για τη συγκρότηση των μητρώων και τη διασφάλιση νέων δικαιωμάτων πρόσβασης σ' αυτά. Τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τις 10 Ιανουαρίου 2020 για τη συγκρότηση των μητρώων για τις εταιρείες και έως τις 10 Μαρτίου 2020 για τη συγκρότηση των μητρώων για τα εμπιστεύματα.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση προς τα κράτη μέλη να εντείνουν περαιτέρω τις προσπάθειές τους στον τομέα αυτόν και να καταδείξουν ότι οι εποπτικές αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μπορούν να επιτελούν πλήρως τα καθήκοντά τους.

4) Αύξηση των επιτόπιων επιθεωρήσεων από τις εποπτικές αρχές

Χρηματοπιστωτικός τομέας

Η έκθεση του 2017 συνιστούσε στα κράτη μέλη να καθιερώσουν ένα μοντέλο εποπτείας με βάση τον κίνδυνο, σύμφωνα με τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών για την εποπτεία με βάση τον κίνδυνο του 2016[54].

Αρκετά κράτη μέλη ανέφεραν ότι διενεργούν τακτικές θεματικές εποπτικές επιθεωρήσεις στις επιχειρήσεις επενδύσεων. Άλλα ανέφεραν ότι διενεργούν γενική εκτίμηση των κινδύνων.

Η έκθεση για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ δείχνει ότι συχνά οι εποπτικές αρχές δεν διενεργούσαν επαρκείς επιτόπιες επιθεωρήσεις.

Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να συνεχίσουν να διενεργούν επιτόπιες επιθεωρήσεις οι οποίες να είναι ανάλογες, ως προς τη συχνότητα και την έντασή τους, προς τους εντοπισθέντες κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι εν λόγω επιθεωρήσεις θα πρέπει να εστιάζονται σε συγκεκριμένους επιχειρησιακούς κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, αναλόγως των ειδικότερων τρωτών σημείων του εκάστοτε προϊόντος ή υπηρεσίας, και ιδίως: στις θεσμικές επενδύσεις (ιδίως μέσω διαμεσολαβητών)· στην ιδιωτική τραπεζική, τομέας στον οποίο οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιολογούν ιδίως τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τους πραγματικούς δικαιούχους· και στα ανταλλακτήρια συναλλάγματος και τις υπηρεσίες μεταφοράς χρημάτων ή αξιών, τομείς στους οποίους οι επιθεωρήσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν έλεγχο της κατάρτισης των αντιπροσώπων.

Μη χρηματοπιστωτικός τομέας

Η υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017 καλούσε τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι αρμόδιες αρχές τους διενεργούν επαρκείς αιφνίδιους επιτόπιους ελέγχους των εμπόρων αγαθών υψηλής αξίας, των επαγγελματιών του τομέα των ακινήτων και των εμπόρων αντικών.

Τα κράτη μέλη ακολουθούν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τις επιθεωρήσεις στους μη χρηματοπιστωτικούς τομείς και η ποιότητα της εν λόγω εποπτείας τείνει να ποικίλλει περισσότερο.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση για διεξαγωγή επαρκούς αριθμού επιτόπιων επιθεωρήσεων.

5) Διενέργεια από τις εποπτικές αρχές θεματικών επιθεωρήσεων

Η υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017 συνιστούσε στις εποπτικές αρχές να κατανοήσουν καλύτερα τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στους οποίους εκτίθεται κάθε συγκεκριμένο επιμέρους τμήμα της εκάστοτε επιχείρησης.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των κρατών μελών, κατά την επιθεώρηση τομέων υπόχρεων οντοτήτων, οι περισσότερες εποπτικές αρχές διαθέτουν εποπτικούς πόρους με βάση τον κίνδυνο.

[54] Βλ. τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών, *Κατευθυντήριες γραμμές για την εποπτεία με βάση τον κίνδυνο*· 7/4/2017: https://esas-joint-committee.europa.eu/Publications/Guidelines/Joint%20Guidelines%20on%20risk-based%20supervision_EL%20%28ESAs%202016%2072%29.pdf

Οι επιθεωρήσεις των εποπτικών αρχών συνήθως καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις για τους πραγματικούς δικαιούχους και για κατάρτιση. Στις περισσότερες απαντήσεις δεν γίνεται αναφορά σε θεματικές επιθεωρήσεις στον τομέα των υπηρεσιών μεταφοράς χρημάτων ή αξιών κατά τα τελευταία δύο έτη. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να συνεχίσουν να βελτιώνουν την εκ μέρους τους κατανόηση των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στους οποίους εκτίθεται κάθε συγκεκριμένο επιμέρους τμήμα της εκάστοτε επιχείρησης. Θα πρέπει να αξιολογούν ειδικά τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τους πραγματικούς δικαιούχους στους τομείς που προσδιορίστηκαν το 2017.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση να εξασφαλίζουν τα κράτη μέλη ότι οι εποπτικές αρχές διενεργούν θεματικές επιθεωρήσεις. Επιπλέον, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να εστιάζουν καλύτερα τους πόρους τους στις θεματικές επιθεωρήσεις.

6) Λόγοι επέκτασης του καταλόγου των υπόχρεων οντοτήτων

Η έκθεση του 2017 επισήμαινε ορισμένες υπηρεσίες/προϊόντα που δεν καλύπτονταν από το ενωσιακό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και καλούσε τα κράτη μέλη να επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής του συστήματος καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε επαγγελματίες που διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο.

Η 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής του συστήματος καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στους εν λόγω επαγγελματίες. Οι απαντήσεις των περισσότερων κρατών μελών και ο έλεγχος μεταφοράς δείχνουν ότι, σε γενικές γραμμές, η εν λόγω σύσταση ακολουθήθηκε. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν ήδη τις διατάξεις της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όσον αφορά τις νέες υπόχρεες οντότητες.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στους επαγγελματίες που διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων των νέων υπόχρεων οντοτήτων που προστέθηκαν με την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (μεσίτες ακινήτων, έμποροι έργων τέχνης και αντικών και συγκεκριμένοι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, αν δέχονται πληρωμές σε μετρητά που υπερβαίνουν ορισμένο όριο· πλατφόρμες ανταλλαγής εικονικών νομισμάτων και πάροχοι υπηρεσιών πορτοφολιού).

7) Κατάλληλο επίπεδο δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη για τις περιστασιακές συναλλαγές

Η έκθεση του 2017 εφιστούσε την προσοχή στην εξαίρεση από την υποχρέωση δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη των περιστασιακών συναλλαγών αξίας κάτω των 15 000 EUR και καλούσε τα κράτη μέλη να ορίσουν χαμηλότερο κατώτατο όριο, αν χρειαζόταν για να εξασφαλίζεται ότι το τιθέμενο όριο είναι ανάλογο προς τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε εθνικό επίπεδο.

Το κατώτατο όριο για τις περιστασιακές συναλλαγές διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν κατώτατα όρια για τις υπηρεσίες μεταφοράς χρημάτων ή αξιών ή για τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος τα οποία εξακολουθούν να μπορούν να θεωρηθούν υψηλά. Ως εκ τούτου, η αποτελεσματική παρακολούθηση των συναλλαγών είναι δυσχερέστερη.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση του 2017 και καλεί τα κράτη μέλη να παράσχουν καθοδήγηση σχετικά με τον ορισμό των «περιστασιακών συναλλαγών» και

να θεσπίσουν κριτήρια που θα διασφαλίζουν ότι οι κανόνες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που είναι εφαρμοστέοι στις περιπτώσεις σύναψης επιχειρηματικής σχέσης δεν θα παρακάμπτονται στις περιπτώσεις των ανταλλακτηρίων συναλλάγματος και των εμβασμάτων.

8) Κατάλληλο επίπεδο δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη για τις υπηρεσίες ασφαλούς φύλαξης και τις παρόμοιες υπηρεσίες

Η έκθεση του 2017 συνιστούσε τη θέσπιση κατάλληλων διασφαλίσεων για τη δέουσα παρακολούθηση των υπηρεσιών ασφαλούς φύλαξης, ιδίως αυτών που παρέχονται από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και των παρόμοιων υπηρεσιών αποθήκευσης που παρέχονται από μη χρηματοπιστωτικούς φορείς.

Οι απαντήσεις των κρατών μελών δείχνουν ότι οι δραστηριότητες αυτές υπόκεινται στο πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ανεξάρτητα από το αν παρέχονται από πιστωτικό ίδρυμα ή όχι. Σε ορισμένα κράτη μέλη, μόνο χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση να εξασφαλίζεται κατάλληλο επίπεδο δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη για τις υπηρεσίες ασφαλούς φύλαξης και τις παρόμοιες υπηρεσίες.

9) Τακτική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των υπόχρεων οντοτήτων

Η έκθεση του 2017 συνιστούσε ενισχυμένη συνεργασία για να καταστεί απλούστερος ο εντοπισμός των ύποπτων συναλλαγών και να αυξηθεί ο αριθμός και η ποιότητα των αναφορών ύποπτων συναλλαγών, καθώς και να παρασχεθούν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους κινδύνους, τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και τις απαιτήσεις υποβολής αναφορών. Οι παραπάνω στόχοι μπορούν να επιτευχθούν κυρίως μέσω της υποβολής από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών προς τις υπόχρεες οντότητες παρατηρήσεων σχετικά με την ποιότητα των αναφορών τους, αλλά και τυπολογιών. Διάφοροι τομείς τόνισαν την έλλειψη ανάδρασης ως πρόβλημα, ιδίως οι τομείς των τυχερών παιχνιδιών, των φορολογικών συμβούλων, των ελεγκτών, των εξωτερικών λογιστών, των συμβολαιογράφων και άλλων ελεύθερων επαγγελματιών νομικών, και των υπηρεσιών μεταφοράς χρημάτων ή αξιών.

Η ανάλυση και η αξιολόγηση για τους σκοπούς της έκθεσης αξιολόγησης του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών έδειξε ότι σε πολλά κράτη μέλη η ανάδραση από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών προς τις υπόχρεες οντότητες εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής, παρά την ύπαρξη εσωτερικών κανονισμών και τομεακών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά την εν λόγω απαίτηση.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί εν μέρει τη σύσταση και ζητεί ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των υπόχρεων οντοτήτων.

10) Ειδική και συνεχής επιμόρφωση για τις υπόχρεες οντότητες

Η έκθεση του 2017 συνιστούσε τη διοργάνωση από τις αρμόδιες αρχές εκπαιδευτικών σεμιναρίων που να καλύπτουν τον κίνδυνο διείσδυσης από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος ή περιέλευσης στην κυριότητα ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως για τον τομέα των τυχερών παιχνιδιών, τους παρόχους υπηρεσιών καταπιστευτικής διαχείρισης και εταιρικών υπηρεσιών, τους φορολογικούς συμβούλους, τους ελεγκτές, τους εξωτερικούς λογιστές, τους συμβολαιογράφους και τους άλλους ανεξάρτητους επαγγελματίες νομικούς, ορισμένους παρόχους υπηρεσιών (σε ζητήματα κεφαλαιακής διάρθρωσης, βιομηχανικής στρατηγικής, συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων), τον τομέα των ακινήτων και τον τομέα των υπηρεσιών μεταφοράς χρημάτων ή αξιών.

Τα περισσότερα κράτη μέλη ανέφεραν ότι έχει παρασχεθεί η συνιστώμενη εκπαίδευση, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας για διάφορους τομείς.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση για παροχή επιπλέον εκπαίδευσης, ιδίως όσον αφορά τις υπόχρεες οντότητες που διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο, όπως προσδιορίζονται στην υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων του 2017, ή τις νέες υπόχρεες οντότητες.

11) Ετήσια υποβολή εκθέσεων από τις αρμόδιες αρχές / τους αυτορρυθμιζόμενους φορείς σχετικά με τις δραστηριότητες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας των υπόχρεων οντοτήτων που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους

Η υπερεθνική αξιολόγηση των κινδύνων του 2017 έδειξε ότι η εν λόγω υποχρέωση υποβολής εκθέσεων βοήθησε τις εθνικές αρχές να διενεργήσουν εθνικές εκτιμήσεις των κινδύνων και κατέστησε δυνατή τη λήψη πιο προορατικών μέτρων για την αντιμετώπιση των αδυναμιών ή των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ιδίως στον τομέα των ακινήτων και για τους φορολογικούς συμβούλους, τους ελεγκτές, τους εξωτερικούς λογιστές, τους συμβολαιογράφους και τους άλλους ανεξάρτητους επαγγελματίες νομικούς.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, αυτορρυθμιζόμενοι φορείς μόλις πρόσφατα ξεκινήσαν την εποπτική τους δραστηριότητα, επειδή ορισμένοι τομείς, ιδίως καθορισμένες μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα, προστέθηκαν μόλις μέσω της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν ακόμη λεπτομερή στατιστικά στοιχεία, όπως ζητούνταν στη σύσταση για τις καθορισμένες μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα. Ορισμένα κράτη μέλη διαφωνούν ως προς τη χρησιμότητα των ετήσιων εκθέσεων για τις εποπτικές δραστηριότητες.

Η παρούσα έκθεση διατηρεί τη σύσταση και παροτρύνει τους αυτορρυθμιζόμενους φορείς να δρουν πιο προορατικά στο πλαίσιο της εποπτείας της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

4.3.2. Ανάλυση κινδύνου ανά προϊόν/υπηρεσία — ειδικές συστάσεις

Επιπρόσθετα στις ανωτέρω συστάσεις, υπάρχει ανάγκη για τα ακόλουθα ειδικά ανά προϊόν/τομέα μέτρα:[55]

1) Μετρητά και ισοδύναμα μετρητών

- Στις εθνικές τους εκτιμήσεις των κινδύνων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους που ενέχουν οι πληρωμές σε μετρητά και να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα μετριασμού.
- Οι αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για ποσά χαμηλότερα του ορίου των 10 000 EUR για την υποβολή δήλωσης εφόσον υπάρχουν υποψίες εγκληματικής δραστηριότητας.

2) Χρηματοπιστωτικός τομέας

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν τα συστήματα παρακολούθησης και εντοπισμού που εφαρμόζουν στα προϊόντα που είναι περισσότερο εκτεθειμένα σε κινδύνους χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί συνήθως δεν έχουν πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες (τις οποίες συχνά έχουν

[55] Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις συστάσεις ανά προϊόν/τομέα, βλ. το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2019) 650.

οι αρχές επιβολής του νόμου) που θα τους βοηθούσαν να εντοπίσουν κινδύνους χρηματοδότησης της τρομοκρατίας προτού πραγματωθούν. Ομοίως, οι προσπάθειες των αρχών επιβολής του νόμου να αναχαιτίσουν τρομοκρατικές δραστηριότητες και δίκτυα μπορούν να παρεμποδιστούν από την αδυναμία τους να λάβουν πληροφορίες σχετικά με χρηματοοικονομικές ροές τις οποίες μπορούν να παράσχουν μόνο χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

- Όσον αφορά τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τα μητρώα πραγματικών δικαιούχων τους, ώστε να συμβάλουν στη διεξαγωγή αξιόπιστων διαδικασιών δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να διεξάγουν θεματικές επιθεωρήσεις, εστιάζοντας σε διαφορετικούς τομείς ανάλογα με τον εκάστοτε τομέα/προϊόν. Όσον αφορά τις επιτόπιες επιθεωρήσεις σε σχετικές εταιρείες συγκεκριμένου τομέα, η επιλογή τομέων κινδύνου είναι χρονικά αποδοτικότερη από τη διενέργεια πλήρων επιθεωρήσεων· με τον τρόπο αυτόν, οι εποπτικές αρχές μπορούν να αποκτήσουν σαφή εικόνα των βέλτιστων πρακτικών και των σημαντικότερων ελλείψεων.
- Παροχή εκπαίδευσης και καθοδήγησης σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου όπως η εξ αποστάσεως, χωρίς τη φυσική παρουσία των μερών, επικοινωνία, οι υπεράκτιοι ενδιάμεσοι επαγγελματίες / πελάτες και οι πολύπλοκες δομές / δομές-βιτρίνες, και
- λήψη μέτρων ανταπόκρισης στα πορίσματα της έκθεσης για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ.

3) *Μη χρηματοπιστωτικός τομέας και προϊόντα — Καθορισμένες μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα*

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές / αυτορρυθμιζόμενοι φορείς παρέχουν εκπαίδευση και καθοδήγηση σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου, με ιδιαίτερη έμφαση στις εξ αποστάσεως, χωρίς φυσική επαφή των μερών, επιχειρηματικές σχέσεις, στους υπεράκτιους ενδιάμεσους επαγγελματίες / πελάτες ή έννομες τάξεις, και στις πολύπλοκες δομές / δομές-βιτρίνες.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές / αυτορρυθμιζόμενοι φορείς διεξάγουν θεματικές επιθεωρήσεις της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις εξακρίβωσης της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων.
- Οι αρμόδιες αρχές / αυτορρυθμιζόμενοι φορείς θα πρέπει να υποβάλλουν στα κράτη μέλη ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν για να επιβεβαιώνουν τη συμμόρφωση των υπόχρεων οντοτήτων με τις υποχρεώσεις τους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους, τις αναφορές ύποπτων συναλλαγών και τους εσωτερικούς ελέγχους, και
- τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πάροχοι συμβουλευτικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις σε ζητήματα κεφαλαιακής διάρθρωσης, βιομηχανικής στρατηγικής και συναφή ζητήματα, καθώς οι πάροχοι συμβουλών και υπηρεσιών στον τομέα των συγχωνεύσεων και των εξαγορών επιχειρήσεων συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους.

4) *Τομέας των τυχερών παιχνιδιών*

- Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να θεσπίσουν προγράμματα για την ευαισθητοποίηση των φορέων εκμετάλλευσης (διαδικτυακών) τυχερών

παιχνιδιών για τους αναδυόμενους παράγοντες κινδύνου που ενδέχεται να επηρεάζουν την τρωτότητα του τομέα, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ανώνυμου ηλεκτρονικού χρήματος και ανώνυμων εικονικών νομισμάτων, καθώς και της εμφάνισης μη αδειοδοτημένων φορέων εκμετάλλευσης διαδικτυακών τυχερών παιχνιδιών. Η υποβολή από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών παρατηρήσεων σχετικά με την ποιότητα των αναφορών ύποπτων συναλλαγών που τους υποβάλλονται θα βελτίωνε το σύστημα υποβολής αναφορών και τη χρήση των υποβαλλόμενων πληροφοριών. Οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες του τομέα των τυχερών παιχνιδιών κατά την κατάρτιση τυποποιημένων υποδειγμάτων αναφορών ύποπτων συναλλαγών σε επίπεδο ΕΕ.

- Επιπρόσθετα στα εκπαιδευτικά σεμινάρια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν για το προσωπικό, τους υπευθύνους συμμόρφωσης και τους λιανοπωλητές επαρκή εκπαίδευση που να εστιάζει στην κατάλληλη εκτίμηση των κινδύνων που ενέχουν τα εκάστοτε σχετικά προϊόντα / επιχειρηματικά μοντέλα, και
- θα πρέπει να παρασχεθούν στις υπόχρεες οντότητες περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια «περισσότερες της μιας πράξεις που φαίνεται να συνδέονται μεταξύ τους».

5) Συγκέντρωση και μεταφορές χρηματικών ποσών μέσω μη κερδοσκοπικής οργάνωσης

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις συμμετέχουν περισσότερο στις εθνικές εκτιμήσεις των κινδύνων.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τον κίνδυνο κατάχρησης των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και να παράσχουν υλικό ευαισθητοποίησης γι' αυτές, και
- τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλύσουν περαιτέρω τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

6) Νέα προϊόντα/τομείς — επαγγελματικό ποδόσφαιρο, ελεύθεροι λιμένες, προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές

- Επαγγελματικό ποδόσφαιρο — τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν ποιοι παράγοντες θα πρέπει να εμπίπτουν στην υποχρέωση αναφοράς ύποπτων συναλλαγών, και ποιες απαιτήσεις θα πρέπει να ισχύουν για τον έλεγχο και την καταγραφή της καταγωγής των κατόχων λογαριασμού και των δικαιούχων χρημάτων.
- Ελεύθεροι λιμένες — τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν ανεξάρτητους, τακτικούς ελέγχους της εκπλήρωσης των συμφωνημένων καθηκόντων συμμόρφωσης προς τους κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που υπέχουν οι φορείς διαχείρισης ελεύθερων ζωνών, και να διασφαλίζουν την επαρκή και συνεπή εφαρμογή και εποπτεία των διαδικασιών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που ήδη κατοχυρώνονται νομοθετικά.
- Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές — τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που ενέχουν τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εφαρμογή των συστάσεων της παρούσας υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων και θα υποβάλει νέα έκθεση έως το 2021. Η νέα έκθεση θα

αξιολογεί επίσης τους τρόπους με τους οποίους τα ενωσιακά και τα εθνικά μέτρα επηρεάζουν τα επίπεδα κινδύνου και θα εξετάζει τον αντίκτυπο των πιο πρόσφατων αλλαγών στο κανονιστικό πλαίσιο. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εκπονήσει μελέτη σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από τα κράτη μέλη.